

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) zneso vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Odbor katoliško-političnega društva

je poslal naslednjo resolucijo našemu poslancu vis. rod. grofu Barbo-tu, s prošnjo, da jo bode vradno izročil državnemu zboru.

Slavni državni zbor!

Od časov apostoljskih vsakemu v resnici katoliškemu kristjanu velja kakor ločivno znamenje, da spoznava vero v „eno, sveto, apostoljsko katoliško Cerkev.“

To spoznanje je v bistveni, neločljivi zvezi z evangeljsko zgodovinsko resnico, da Kristus Gospod včlovečeni Sin Božji, „kteremu je vsa oblast dana v nebesih in na zemlji“, je Svojo oblast izročil apostelnom in je s tim Sam po moči Svoje božje oblasti dal temeljne določila za tisto vstavo, na ktere podlagi se je imela Cerkev kakor Njegovo kraljestvo na zemlji skazovati, kakor zveličavna naprava za vse narode razvijati in ostati do konca časov. S to na božji oblasti v temeljeno vstavo stoji in pade Ena prava apostoljsko-katoliška Cerkev Kristusova. Kdor bi jo v svobodnem skazovanju njenih na vstavi njenega božjega Začetnika zastavljenih oblastij hotel zadrževati, bi se reklo, da jo hoče odtrgati od tiste podlage, na kateri edini je ona zmožna obstati, — reklo bi se prenaraditi jo v spako prave Cerkve, izročiti jo revnemu hiranju in še revnišemu poginu — ko bi bilo to kdaj mogoče. In — ako bi se tudi ne ozirali na neslišano žaljenje božje pravice — je in ostane drzovito protislovje zoper vse postave umoslovja, ako bi kdo po eni strani katoliško Cerkev kakor pravno obstoječo spoznati, po drugi strani pa bi ji hotel jemati pravico, tako in po takem načinu obstati, kakor in po katerem načinu edino in samo po volji svojega božjega Začetnika in na podlagi svoje božje vstanove obstati more in mora.

Tako umoslovno nasprotje, tako brezobzirno žaljenje božje pravice ne utajljivo razodevajo čvetero postavne osnove, ki že njih predloga v državnem zboru sama na sebi vsako v resnici verno katoliško srce mora najglobokeje v dušo užaliti, in vsiluje se mu nehoté prašanje: Je mar v Avstriji že tako deleč prišlo s katoliško Cerkvijo — v tej Avstriji, ki je po vsi svoji preteklosti, po svoji starodavni vladarski rodovini, in po svojem prebivavstvu po največi večini katoliška, bi bilo tedaj že tako deleč prišlo, da se more o nji obravnavati in pogajati kakor o kakem posestvu brez gospodarja? Morajo kali ravno katoličani na Avstrijskem brez

izdajstva nad svojo Cerkvijo take naredbe sprejemati, zoper ktere bi sleherno družih postavno priznanih verospovedanj določno protestiralo, če tudi ne z enako načelno pravico in s tako tehtno dolžnostjo?

Preobširno in namenu pričujočega pojasnila manj primerno bi bilo, ako bi v zadevnih postavnih osnovah hotli po posameznih točkah skazovati, koliko da taiste neopravičeno segajo v cerkveno okrožje, ktero po božji naredbi gre cerkveni oblasti, in so zraven tega tudi še v nasprotju z besednim pomenom členov 14. in 15. državne temeljne postave od 21. grudna 1867. Zadosti bodi, ako povdarimo, da te osnove, ker izhajajo iz protikršanskega načela državine najvišji oblasti nad Cerkvijo, hočejo prostost in samostojnost katoliške Cerkve v železje djati in jo pod državino gospodstvo podkloniti, da oné izviri in vstanovitvi naše svete apostoljsko-katoliške Cerkve božji značaj kar naravnost odrekujejo. Po drugi strani pa te predloge tudi praznote, ki se je naredila po razrešnji s sv. Stolom storjene pogodbe, dotlej pravno napolniti ne morejo, dokler tako enostransko in samovoljno razrčenje mora veljati za žaljenje tiste natorne in narodopravne pravice, na kateri je zastavljena neprelomljivost pogodb sploh, še posebej pa te pogodbe, te zaveze, ki je bila 18. avgusta 1855 s sv. Prestolom tako slovesno sklenjena.

Pač se potreba teh predloženih postáv hoče vtrjevati s tim, da se katoliška Cerkev kakor državi nevarna zaznamuje; toda — brez ozira na to, da v takem vtrjevanju se priznava spoznanje, da novošegna država se s katoliško Cerkvijo ne more zlagati, zato ker Cerkev zvesto hrani večno resnico in večno neodjenljivo pravo — še tudi vsakdo, ki ima zdravo pamet, lahko previdi, da omenjene postavne predloge, ako dosežejo postavno veljavo, ne le dozdavnih nevarnost ne bodo mogle odvracati, temveč bodo tudi resnične državno blagostanje napadajoče nevarnosti vzrokovati morale.

Zakaj kakor gotovo „Justitia“ ko „regnum fundamentum“ ostane glavni in neogibni pogoj za mirni, varni in vspešni razvoj občinskega blagostanja, — tako gotovo javni občinski blagor državni ne more vspeševati, tako gotovo mora ravno nasproti v nevarnost priti, ako je milijone in milijone državljanov po državni oblasti v svojih najdražjih in najsvetejših — ker verskih koristih žaljenih, žaljenih s tim, da deželjska oblast ne opravičeno v cerkveno okrožje sega takó, da verniki morajo ali zatajiti

svoje vérsko prepričanje in državni postavi pokoršino skazovati. — ali pa zvesto se držati svojega vérskega prepričanja in državni postavi pokoršino odpovedati.

V tem namreč noben razumen in veren katolišk kristjan ne more v dvomu biti, da s priznanim načelom državnega nadgospodstva čez katoliško Cerkev kakor cerkev Kristusovo, in s priznanjem vsih nadaljnih na to načelo zastavljenih določil je djansko izrečen odpad od katoliške Cerkve kakor Eue prave Cerkve Kristusove, kakor tudi v nadaljnjem neogibljivem nasledju odpad od Kristusa Gospoda, Boga in Odrešenika svetá.

In ako je dalje po spričevanju zgodovine čisto gotovo, da poskušnje, Cerkev Kristusovo pod državino oblast spraviti, od najdavniših časov blagra dotičnih držav kratko in malo niso za stalno pospeševale, temuč so ravno nasprotno dosegle: se tudi z zgolj patrijotiskega stališa ne more dosti obžalovati, da se enaka poskušnja zdaj tudi v prevagljivo katoliški, po politiskih in narodovnih boritvah že brez tega zadosti razdjani Avstriji vsilovati žuga.

Prešinjten s prepričavno močjo letih predstavljenih načel in misel, se odbor katoliško-politiškega društva v Ljubljani dolžnega čuti skleniti in slavnemu državnemu zboru naznaniti naslednjo

Resolucijo:

Oziroma na to, da slavnemu državnemu zboru za nadaljno obravnavo predložene verske postavine osnove naravnost nasprotujejo božjemu pravu, ktero je bistvena lastnija katoliške Cerkve kakor naprave Jezusa Kristusa na podlagi vstanovitve, ktero ji je dal sam božji Odrešenik, in tedaj te osnove djansko tajé katoliško Cerkev kakor na božjo naredbo zastavljeno napravo; oziroma na to, da ravno te postavine osnove so v nasprotju s členoma 14. in 15. državne temeljne postave od 21. grudna 1867; oziroma dalje na to, da zadevne osnove imajo v sebi obilne kali k bolečemu znemirovanju vestí, k beganju edinosti in mirú med državljani, kar tudi splošnega državnega blagostanja nikakor pospeševati ne more, katoliško-politiško društvo v Ljubljani meni, da je dolžno to-le pojasniti:

Predložene osnove za verske postave, bodi si s stališa katoliškega verskega nauka, bodi si s stališa državnih temeljnih postáv, se morajo spoznati kakor neopravičeno seganje v posvečeno področje katoliške Cerkve, in ne manj

s stališa avstrijskega patrijotizma kakor silo obžalovanja vredno, očitnemu miru nevarno žaljenje vesti in verske svobode; toraj, ako bi brez prašanja in porazumljenja k temu opravičene cerkvene oblasti postavsko moč dobile, bi vernega katoliškega kristjana ne mogle v vesti vezati.

Že v 14. listu smo rekli, da korist katoliških občin trija, da po moči oporekajo konfesionalnim postavam, pa ne s plošnim nabiranjem podpisov, kar bi bilo preveč zamudno in težavno. Ampak storé naj to tako-le: Župan naj prav kmalo skliče občinski zastop; potem naj eden pričujočih prebere resolucijo katoliško-političnega društva in nasvetuje, da k tej resoluciji pristopijo. V ta namen zapišejo na polo papirja: „Podpisani občinski zastop se gledé konfesionalnih postav pridruži k resoluciji katoliško-političnega društva v Ljubljani“. Pólo naj podpiše župan in vsi pričujoči občinski odborniki, naj pritisnejo na njo občinski pečat in naj jo pošljejo v Ljubljano do vredništva „Slovenca“, „Novic“ ali „Danice“, ktera bodo že za to skrbela, da pride na Dunaj.

Volitve na Angleškem.

Volilni red, po katerem so se vršile na Angleškem poslednje parlamentarne volitve, trpi za poskušnjo samo do l. 1880; pa ker se je tako izvrstno potrdil, je soditi, da se bo ta obrok podaljšal. Izid teh volitev, nad katerim so na Nemškem bolj strmeli kakor na Angleškem, bil je zarad tega tako sijajen, ker se je glasovalo skrivno na podlagi razširjene volilne pravice, ker se zavoljo nepričakovano razpuščenega parlamenta pri volitvah ni moglo agitirati, ker je toraj angleško ljudstvo prvokrat zamoglo prosto izreči svojo misel. Ni se odločilo za socializem ali pusti radikalizem, kakor so se zelo bali, zakaj samo dva socialno-demokratska poslanca sta izvoljena; v svoji veliki večini je zavrglo liberalizem in se pokazalo konservativen narod. Prvikrat od l. 1837 je London po večini volil konservativno. Petera kraljeva pristanišča, katerih prebivalci so skoraj čisto odvisni od vlade, in pri katerih vlada še nikdar ni propadla — so volila zoper vlado in konser-

vativno. Volitev niso vodili posamezni stanovi, temuč ljudstvo vseh stanov in oddelkov je enakomerno glasovalo proti liberalizmu. Vtis je tak, da so angleški liberalci skoraj omamljeni in da angleška veterica „Times“ brž kaže konservativne barve. Ta zmaga je vsem konservativnim državam na korist, in vnanji liberalci, zlasti tudi nemški, niso v majhni zadregi, da je ravno Angleška, ktero so ravno kar kot začetje liberalizma preslavljali, tako jasno pokazala svoje pravo mnenje. Znamenito za zvestobo, s katero se je pri zadnjih volitvah volja naroda razodevala, je tudi to, da je na Irskem izvoljenih veliko privržencev tako imenovane Home-Rule. Jrska stranka bo vsled tega v spodnji zbornici tako obilno zastopana, da bo hudo pritiskala na vladine sklepe in se v prihodnje ne bo smelo tako zaničljivo ravnati z njo, kakor so še poslednji čas ravnale vse angleške stranke.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz nad Ljubljane. Ž. c. (Izv. dop.) — Po prijateljskem posredstvu so nam došli vsi čveteri listi letošnjega „Tovariš-a“ v roke. Pregledovaje jih, prišle so nam na misel besede, ktere je o svojem času boje govoril tadanji minister bogočastja, grof L. Thun slavnega spomina, nekemu Slovenecu o delovanju rajnega (se vé, takrat še živega) knezoškofa Slomšek-a na šolskem polju. „Vi Slovenci, je rekel minister, ne morete Bogu zadosti hvaležni biti, da imate takega izvrstnega moža med saboj, ki piše za vaše šole zlatavredne podučne knjige.“ Mi pa pravimo in menimo, da pripoznal bo to vsak resničen prijatelj šolstva in prave narodne omike, da vsi slovenski učitelji, ki niso še pobegnili sramotno iz narodnega v nemškutarški tabor, morajo hvaležni biti vrlemu in jako zmožnemu, pa tudi enako marljivo delajočemu g. Mateju Močnik-u, ki jim potrebni šolski list tako izvrstno vreduje *). Naj se le primerijo v oziru pedagoške tehtnosti obseg in tvarine

*) In ne le, da žrtvuje duševne moči, žrtvuje tudi svoje novce, ker je imel list že tako malo naročnikov, da se že tiskovni stroški niso splačali. Vred.

„Tovariš-a“ z onimi „Laib. Schulzeitung-e“ in koj na prvi hip se pokaže, da „Tovariš“ je svitli dan, če se od neke strani tudi še tako trdovratno trdi, da zastopa „mračnjaštvo“, „Laib. Schulzeitung“ pa revca véša, ki le pri večerni luči ferfetá, češ, kako se zna svobodno povzdigniti v bliščeče króge. Še posebno pa nas veseli tudi to, da „Tovaris“ se izhaja; menimo, da jih je bilo mnogo, katerim bi bilo o novem letu v veliko slast, ko bi mu bili na grobu zamogli zapeti „Libero“, akoravno dejansko nočejo biti ne „Messner“ in ne „Ministranten“. Morda bi bili napravili še celo kaki „Todtenschmaus“, ter „unter Sang und Klang“ postavljali iz zaušnic spominek svojemu nekdanjemu tovarišu iz časev „farškega robstva.“ To veselje jim je tedaj splavalo po vodi; preden pa bo leto okrog, zna popihati tudi zopet še kak drugi vetrič. Na svetu je namreč marsikaj mogoče, in prav lahko doživimo še čase, o katerih bo marsikom izmed uskokov, ki zdaj oholo nosijo glavo po konci, upadel zopet grebén, enako krcnjenemu petelincu. Takrat se bodo zopet studili in vivali med kardelo svojemu rodu zvesto ostalih sinov, in pesmica njihova glasila se bo: „Pater, peccavi,“ grešil sem!

Iz kamniškega okraja, 24. febr. (Izv. dop.) Opomnil je „Slovenec“ že davnej, da bo s pobiranjem šolnine velika težava na Kranjskem. V našem okraju se je to pokazalo. Skoz 4 mesce skoraj nihče ni hotel plačati in zastonj so župani zopet in zopet lazili od vrat do vrat. Morala je pomagati sodnija. Pretekli dni so z žardarmi po hišah iztirjevali novce. Ljudje so sedaj plačali — se vé da, ker je možak z nabasano pušo stal pri durih — ali sedaj so jeli otroke pridržavati doma. Iz neke fare za Kamnikom se nam pripoveduje, da je od 100 otrok naslednje dni le 7 jih še ostalo! —

Z Gorenjskega, 25. febr. (Izv. dop.) Minuli četrtek, to je 19. t. m. je sl. okrajni pomnoženi šolski svet v Kranji imel svojo sejo, pri kateri se je med drugim tudi posvetovalo, ali bi se na novo ustanovljeni šoli na Viševku oddala učiteljska služba začasno g. Robiču, za ktero je on zdaj edini prosivec. Gospod Kušter, kot referent te skup-

Podlistek.

Le style c'est l'homme même.

(Konec.)

Nekteri mislijo, da morajo vse omeniti, kar znajo ali kar so brali, a drugi samo gole dogodjaje. Niti prvih niti drugih zlog ne dopada. Jasnost in čistost jezika je neobhodna potreba. Mora se ozir jemati na kratkost izrazov, to je, da se pri tem ostane, o čemur je govorenje; da se tega ogiblje, kar je izvoljenemu nasprotno. Kratkost se doseže z jasnostjo, natančnost z resnostjo ali preciznostjo oblike, koja preciznost si izmed mnogih izrazov ovega omisli, koji misli najbolj ugaja. Če kratkosti ta preciznost pomanjkuje, zapade tmini. Zarad tega pak je bolje, če je pisava širneja, nego temna, nerazumljiva. „Brevis esse laboro — obscurus fio“, toži Horacij. Če pisatelj več besed rabi, nego jih je treba (pleonazem), ali če se zakrivi s tautologijo, to je, če besede rabi, ki isto misel ponavljajo, in toraj isto naznanjajo, kar se je že z drugimi izrazi stavka povedalo, nastane obširnost, ki čitatelja straši.

Misli se morajo vrstiti, če tega nij, nastane zlog utrudljiv, ker čitatelj misli, da vedno ponavlja. S kratkostjo mora se popolnost izrazov zediniti, drugače bi nastala pomanjkljivost.

Popolnost zahteva, da se ne sme manje povedati, nego se mora, da se reč lahko razume. Stilist ne sme podajati čitatelju le počezne slabe črte, nego vspešno opisano sliko. Ta vspeh podpirajo red in skupnost. Če se kratkost in popolnost, red in skupnost združijo, sledi iz tega zedinjenja lastnost moči, koja čitatelja premaga in mu reč prikupi. Bistvena lastnost zlogove lepote je tudi prijetnost; kaže se v lehkem, nepresiljenem, naravnem teku govora in v mični obliki. Vse, kar je nenaravnega, trdega, skaženega, jej je nasprotno. Kjer se lesketajo le lepe fraze, kjer manjka resnice občutku, tam je eleganca, a ne prijetnost. „Sectantem levia nervi dificiunt animique“. Hor. —

Čisti si lahko pisatelj slog, ako si izbere izgled, kojega zamore posnemati, ako izbere pisatelja strokovnjaka. „Stultissimum credo“, pravi Plinij, „ad imitandum non optima quaeque proponere“. Toraj najizvrstnejega, in po tem tacega izgleda mora se okleniti pisatelj,

kojega posebnost njegovi individualiteti najbolj pristuje; kajti enega bolje miče mislilna kratkost, a drugega govorniška obilnost. Ne zadostuje pak, ako se pisatelj samo le vadi v stilistični pisavi, ako svojih izdelkov sčasoma ne pregleda in ne popravlja. Marsikaj je še pridjati in odvzeti.

„Optimum vero est emendandi genus, si scripta in aliquod tempus reponantur, ud ad ea post intervallum, velut nova atque aliena redeamus, ne nobis scripta nostra tanquam recentes foetus blandiantur.“ Kvint.

Se ve da, še bolje je popravek od moža strokovnjaka, ako si pisatelj opomine zapameti ter se vestno varuje navedenih mu napak.

Lipakov.

Da se resnica prav spozná, je čuti treba dva zvoná.

Ruski pisatelj V. Makušev, profesor slovanskega jezikoslovstva v Varšavi, je l. 1872 potovaje iz Venecije v Prago mudil se nekaj dni v Ljubljani, in je v ruskem „Vestniku“, pa tudi v posebni knjižici o Slovencih str. 362—363 pisal o profesorju J. Marnu to-le:

ščine, je pri tej priliki navodil nazočim iz kodeksa novih šolskih postav nekaj paragrafov, po katerih se prosilcu g. Robiču nikakor ne more in ne sme nakloniti služba učiteljska, ker bi bilo to nepostavno. Predsednik, sukavši si brke, potrjuje: „halt, tako je po paragrafih“ in župan iz Preddvora jima pritrkava: „jo, so ist gesetzlich“; drugi pa so ali prikimovali ali pa molčali k temu. Ne spuščaje se v razsodbo, kako je g. Robič v vednostih za tako selsko šolo potrebnih podkovan in ali ima postavno zmožnost, podučevati male paglavce, opomnimo samo, da imamo tudi §. 19 državnih postav, po katerem je enakopravnost jezika v šoli in vradnijah zagotovljena vsim državljanom, a malo okrajnih predstojnikov bolj zanikarno izpolnjuje to postavo, kakor kranjski. Iz njegovega peresa ni privabiti domače slovenske besede, če tudi županstva in drugi vedno za-njo moledvajo; on piše in dopisuje po svoji stari navadi v nemškem jeziku, ne brigaje se za-to, kakove dolžnosti mu ta paragraf naklada. Tudi imamo občinski red, ali srenjske postave, v katerih je zapovedano, naj dá župan vsako leto račun svoji občini; a iz zanesljivega vira vemo, da preddvorski župan celih 12 let svojega županovanja niti enega ni napravil. Nadalje imamo nove šolske postave, ktere določujejo, kako se ima voliti šolski svet; a iz gotovega vira vemo, ker smo pri predsedniku sami čitali črno na belem zapisano, kako so tak šolski svet v Preddvoru volili, kako je namreč župan po dokončani volitvi nekoga, ki mu ni bil všečen, samovoljno odbacnil in ga z drugim neizvoljenim nadomestil. Konečno vedo obrekljivi ter hudobni jeziki še povedati, da g. Kušter tudi nima postavne zmožnosti za podučevanje in vendar je on učitelj na mestni šoli v Kranji, ktera je po našem mišljenju gotovo kaj več, nego kaka selska šola. Gospodom nemčurjem in liberalcem je vse prav in dobro, kar se jim prilaga, le tega v svojih od nemščine in liberalizma pokvarjenih želodcih prebaviti ne morejo, da bi se kakemu narodnjaku in vrh tega še duhovniku kaka služba podelila; ljubši jim je, naj z velikimi stroški postavljeno poslopje rajši prazno in zaprto stoji, kakor pa, da bi poduka tolikanj potrebna mladina duhovnika imela za učitelja.

Iz Dunaja, 26. febr. V „Bohemijo“ piše nek dopisovalec z vladnih krogov to-le: „Z veliko radovednostjo se pričakuje cesar nazaj, ker gre za važne razsodbe ta- in unkraj Litave. Tu se mora kaj zgoditi, da se razdraženo občno mnenje potolaži, in ministerski predsednik namerava cesarju, brž ko se vrne, razložiti sedanjo situacijo. „Vat.“ pristavlja temu, da se bliža — pomlad. — V seji državnega zbora 24. t. m. je dr. Razlag vtemeljil svoj predlog o preuredbi §§. 17 in 25 brambovske postave; predlog se je izročil odseku za novinsko postavo. Dr. Forregerjev predlog o pregledu in popravku tiskovne postave in odpravi objektivnega postopanja sodnije se je v prvem branji sprejel, ravno tako tudi poročilo budgetnega odseka o odpravljenji davka za vžitnine, — Čedalje bolj govoré o neki zvezi štirih vlad, o kateri so se v Petrogradu dogovorili. Eni menijo, da je tudi Pruska med temi štirimi državami in da je zveza obrnjena proti Francoski. A Francoska je tako slaba, da jo Nemci sami lahko pohrustajo in jim take zveze ni treba. Tudi povdarjajo angleški listi svojo prijaznost s francosko vlado. Zveza je marveč obrnjena proti neki drugi državi, menda Pruski, ktera postaja čedalje ošabniši. Kakor se kaže, ta nevihto čuti in se pripravlja na boj. Z izgovorom, da se bodo vojaki vadili streljati z novimi puškami, je vse rezerviste sklicala za 1. aprila in 22. maja bode nemška armada za vojsko pripravljena. S to govorico v zvezi je menda tudi poročilo „Nürnb. Corr.“, da se bode avstrijski cesar v kratkem podal na Laško, ter obiskal kralja Emanuela. Nadvojvoda Albreht, ki se neki te dni poda v Rim, bode vse za to potrebno vravnal in dogovoril. Koliko je na tem resnice, ne vemo, to pa čutimo, da se pripravljajo v Evropi silno važne reči.

Češko. Pri volitvi v državni zbor v okraju Prahaticu je dobil Jungbauer vsega skup 150, ustavoverni kandidat Mayer 156 glasov; toraj je bil zadnji voljen z večino le 6 glasov. Župnik je, to je jasno, s tem, da je stopil v državni zbor, zgubil federalistične glasove, po katerih je pri prvi volitvi prišel do večine. — Govori se, da bodo državni poslanci državnemu zboru zopet poslali spome-

nico, v kateri mu bodo razložili, da so pripravljene k spravi, pa brez škodovanja lastnih pravic. Ustavoverski listi se že veselé, da bode državni zbor s to spomenico storil ravno tako, kakor s prvo, ter prestopil na dnevni red. A s tem, piše „Pokrok“, nas ne bodo prepričali, da zamore Avstrija, ne zmenjaje se za češki narod, meni nič, tebi nič prestopiti na dnevni red.“

Solnograško. Katoliško - politično društvo je sklenilo adresu do nadškofa glede verskih predlogov in zaupnico do državnozbornskih kmetov.

Ogrska. „Ell.“ in „U. C.“ poročata, da bode Szlavy v saboto ali nedeljo dal svojo demisijo. „P. Naplo“ pa dvomi, da bode kabinetne krize tako hitro konec. — V Kečke-mečkem volilnem okraju, kjer je bil doslej zmerom voljen mož Deakove stranke, je bil zdaj enoglasno voljen vladi nasprotni kandidat Mocsary. Levičarji dobivajo tedaj čedalje več veljave in hočejo neki sklicati splošno narodno skupščino; pa vse to ne bo nič pomagalo, ampak le še bolj zamotalo štrečno.

Hrvaška. 25. febr. (Izv. dop.) V zadnjem dopisu sem vam načrtal naše stanje v pogledu na politično upravo, njeno poprejšno žalostno stanje in njeno boljšo prihodnost. Danes pa se ozrimo malo na naše šole. Poprejšnji vladi je bila, kakor vsaka stvar, tako tudi šola deveta briga. Ali narod, ki je zaostal kakor naš, mora postati po dobrih šolah napreden. Že zdavnej je imela vlada izdati novi šolski red, ali še zdaj ni ves izdelan, kajti sedanja vlada ne more čez noč in dan vsega storiti, kar je poprejšnja v kratkem podrla bila. Z novo postavo, ktere naši učitelji težko pričakujejo, nastopi nova era za naše ljudske šole. Da se pa pri nas od strani učiteljev samih in drugih šolskih prijateljev za povzdigo narodnega šolstva mnogo dela, to je dobro znamenje. Zatoraj obstoje pri nas tri društva, ki podpirajo in pospešujejo razvitek v šolstvu, kakor tudi blagostanje naših ljudskih učiteljev. „Učiteljska zadruga“ skrbi za podporo siromašnih in po boleznih nesrečnih učiteljev, kakor tudi za vdove učiteljske; „Narodna šola“, ktere pravila so pred kratkim potrjena, ima prvej enako svrhu in „Pedago-

„Profesor bogoslovnega nauka in slovenskega jezika na ljubljanski gimnaziji, Marn, je še v najlepših letih. On je zgovoren, umen, previden v besedah in djanji, in ni nikakor podoben nekaterim meni znanim hrvaškimi katoliškimi svečenikom, kateri odbijajo od sebe, po svojem vedenji, vseznajstvu, pod katerim se skriva nevedstvo, in po obnašanji kazočem umstveno omejenost. Marn je nenavadno skromen, jako izobražen in iskreno vdan narodnemu delu. Znana mu je zgodovina slovanstva, čita v vseh slovanskih narečjih in lahko se méni po srbski. Posledovatelj svojega rojaka Majarja je on vnet branitelj in razširjatelj slovanske vzajemnosti in slovanskega zedinjenja po potu cirilice in občnega književnega jezika; častitelj slovanskih aposteljnov ne navezuje jima, — — — — — glagolice, temuč vneto uči mladino naše slovanske azbuke, ker vé, da se pravo znanje maternega narečja ne more misliti brez znanja staroslovensčine, in ker vé, da je po nje dobrem znanji lože priti do občeslovanskega književnega jezika, je vpejal v svojo učitev staroslovensko gramatiko. Kako prijetno je slišati, da se na ljubljanski gimnaziji, v sredi malega in revnega slovenskega plemena, uči staroslovensčina in cirilica.

V zlažsanje učencem je izdal Marn leta 1873 kratko „staroslovensko slovnico“. Od onega leta je jel spisovati priloge „Učiteljskemu Tovarišu“, v katerih med drugim razkazuje tudi svoje mnenje o občeslovanskem jeziku in občeslovanski azbuki. Takrat je ravno v spomin tisučletnice slovanskih aposteljnov spravil na svetlo knjigo: „Zlati Vek“; v njej so sestavki o sv. Cirilu in Metodu, o kristijanstvu pri Slovencih, o cirilici in glagolici, o staroslovenskem slovstvu.“ (Novice l. 1873.)

Slovenski pisatelj J. Jurčič, l. 1864—65 v 7. in 8. gimn. razredu v slovensčini učenec profesorja Marna, zdaj pa veliki vrednik „Sl. Naroda“ v Ljubljani, pa je l. 1874 v „Narodu“ št. 43 o svojem nekdanjem učitelju pisal to-le:

„Profesor Marn, mož, ki je živ in v šolo zahajajoč dokaz, kako res je črka mrtva in le duh je, ki oživlja, — učitelj, ki niti mature nij naredil, druge izpite pa po duhovenski protekciji izprosil, da-si o „spridenih študentih“ rad govori, ta se trudi v „Danici“ vse peovke, kolikor jih je nabral po svojih jezikoslovnih preiskavanjih (?) zbrati in izbruhati na slovenske liberalne časnike. — Uže lani smo temu pustemu in smešnemu patronu svetovali, naj bi se vendar rajše potrudil, da bi slovensčino

na gimnaziji majheno boljše in prebavljivejše tradiral, a ne po svoji mevžasti, duhomorni in suhoparni navadi. To bi bilo za njega koristneje, nego take bedarije v „D.“ pisati, katerim se mora vsak, kolikaj prebrisan četrtošolec grohotom smijati. Noben predmet nij na ljubljanski višji gimnaziji slabše zastopan, nego slovensčina z Marnom“ in čez nobenega profesorja se nam dijaki, posebno talentiranejši, bolj ne pritožujejo, nego čez Marnovo mevžavost in suhoparnost in vedno siljenje njegovega jezuitizma. Tacemu človeku pač slabo pristova na sodnji stol vsedati se in nas grditi. Pometi reva pred svojim pragom!“

Ko bi bilo še predpustom, bi tudi „Slovenec“ ktero povedal o tej bedariji „Sl. Nar.“; ker smo pa že v postu, in ker ima „Zg. Dan.“ njim, ki prof. Marna ne poznajo, na prezlobne psovke „propter scandalum pusillorum“ potrebno pojasnjenje, naj za zdaj preolikanemu (!?) vélikemu vredovatelju „Slov. Naroda“ pové le besede, ki jih je omenjeni g. profesor na njegovo enako pohvalnico lansko očitno spregovoril že tudi lani: „Conscia mens recti famae mendacia ridet“.

gijski književni zbor“ skrbi za duševni napredek hrvaških učiteljev. To je lep začetek in nada nas navdaja, da bodo ta društva veliko sadu prinesla.

Se vé, da se je tudi pri nas pokazala neka vrsta učiteljev, ki nočejo o uplivu cerkve na šolo nič slišati, nego hočejo po primeru nemških „liberalnih“ učiteljev vse cerkveno iz šole bacniti. Ali ti se jako varajo, kajti tako zvana „moderna šola“ ne vstreza čisto nič našemu narodu, kakor gotovo tudi nobenemu drugemu ne. Značaj našega naroda je čisto protiven takej moderni šoli, ki noče nič o Bogu in veri slišati, nego se samo z nekako npravnostjo zadovoljava. To je ravno pogreška pri naših učiteljih, da posnemajo liberalce v odgojevanju in to vse slepo, bilo dobro ali slabo, samo da je od liberalcev iznajdeno, ter ne pomislijo čisto nič na okolnosti onega naroda, ktere ga podučujejo. Fraze so večkrat lepe, ali so pa tudi dobre, to je veliko vprašanje. Pred nami je narod, po tem se moramo ravnati, a ne z njim eksperimentirati. Učitelji so odgovorni za napredek vsacega naroda, in ako oni ne grejo po pravem potu, ki je odmerjen že po naravnem razvitku, nego hočejo prekoračiti meje, ter pred seboj vse kaj družega vidijo, nego svoj zapuščeni narod, zagreše proti Bogu in proti svojemu narodu. To stoji trdno, da se obuka osniva na podlagi vere in vsak, ki to oporeka, ni pedagog ter ne bode mogel nikdar s pravim uspehom delovati. Dajte veri, kar gre veri, in drugim predmetom, kar jim je odmerjeno. Mi pa se nadjamo, da bodo naši novi zakoni za potrebo našega naroda sestavljeni in da bode večina našega treznega učiteljstva tudi s tem zadovoljna.

Drugokrat hočemo spregovoriti nekoliko o naših srednjih šolah.

Vnanje države.

Pruska. Poslanec Gerber je razglasil v nekem alzacijskem časniku v svojem in 6 drugih alzacijsko-lorenških poslancev imenu, da se on in njegovi tovarši ne strinjajo s tem, kar je škof Raess v seji 18. febr. izrekel. Nekoliko štrasburških meščanov zahteva od škofa, da položi svoj mandat. — V seji 24. febr. se je sprejela postava o civilnem zakonu v tisti obliki, ktero je določila gosposka zbornica. Zoper postavu so glasovali Poljaki in središče.

Francoska. Iz Pariza se poroča, da bode tam l. 1875 svetovna razstava.

Španjska. Brodovje je pričelo 22. t. m. bombardirati Portugalete. — Da bi se bila Zorilla in Kastelar sešla, menda ni res. Kastelar je imel 24. t. m. vrniti se v Madrid. — General Moriones se je ustavil na potu, ker vsled slabega vremena ni mogoče mu z brodovjem skupno delovati.

Domače stvari.

(Deželni odbor) je v zadnji seji vredil načrt, po katerem se imajo podučevati predmeti v sadje- in vinorejski šoli na Slapu, ter določil, ktere knjige naj se rabijo. — Novo sistemizirana služba učitelja za natoroznanske vednosti na deželni gozdarski šoli v Šneperku se je oddala g. Žepiču, adjunktju na kmetijski šoli v Gorici. — Od deželnega zbora votirane Franc Jožefove ustanove je odbor sklenil dajati novoosnovani obrtnijski šoli v Novem mestu. Dopis ljubljanske hranilnice, da bode o novem realnem posloplju obrav-

navala z mestnim magistratom, z deželnim zastopom pa ne več, se je na znanje vzel in se bode prihodnjemu deželnemu zboru predložil.

(Dopolnilne volitve) mestnega odbora bodo meseca aprila. Spisek volilcev je že razpostavljen pri magistratu, kjer se zamorejo reklamacije ustmeno ali pisмено oddajati do 20. marca. Ker se narodna stranka utegne vdeležiti teh volitev, naj se vsak naroden volilec prepriča, je-li v zapisniku; če ga ni, naj o pravem času reklamira.

(Sodnijska obravnava) zoper gospo Aristotelesovo in njeno družnico Risnerco je bila včeraj končana. Obsojeni ste vsaka na 2 leti težke ječe. Mi bomo o tej jako mikavni obravnavi prihodnjič obširno poročali.

(Občni zbori.) Katoliška družba za Kranjsko ima v nedeljo 1. sušca v Virantovi hiši ob 6. uri zvečer svoj letni shod; „Sl. Matica“ 4. sušca ob 3. uri popoldne v čitalnični dvorani in duhovsko podporno društvo 5. marca ob 10. uri dopoldne v Virantovi hiši. G. duhovnike opozorujemo, naj se občnega zbora podpornega društva obilno vdeležé in naj jih gotovo iz vsake dekanije nekaj pride.

(Za ekvartiranje vojakov) na Kranjskem je ministerstvo določilo, da se bode za popotne vojake od feldvebelna navzdol za kosilo, kakoršne vojaku praviloma gre, iz ces. zaklada plačevalo po 17 kr. za moža.

Sejmi:

Na Kranjskem: 2. marca na Uncu za živino in blago: 7. v Zalogu.

Na Štajarskem: 2. na Planini; 3. na Vranskem.

Na Koroškem: 4. Milštatu in v Špitalu.

Umrlj so:

23. febr. Anton Küric, pok. sodn. sluga, 70 l., — in Jože Burle, del. otrok, 14 dni, oba za kozami. — Janez Belič, zidarski pom., 32 l., telesno poškodovan. — Marija Erjavce, gost., 73 l., — in Martin Weber, berač, 51 l., oba za pljučnim vnetjem. — Anton Zupančič, delavec, 23 l., za pljučno sušico. — Andrej Vitenc, delavec glasovirov, 71 l., za jetrnem spridenjem.

24. febr. Marijana Levec, gost. vdova, 72 l., za rakom. — Marija Pavlič, gost. hči, 34 l., in Helena Zajec, dekla, 19 l., za pljučno sušico. — France Polentin, vpok. c. k. rač. akcesist, 84 l., za mrtvoudom na čutnicah.

25. febr. Andrej Kališ, fabr. del., 27 l., — Jože Škrjanec, bajt. sin, 12 l., — in Mar. Oven, bajt. žena, 24 l., vsi trije za kozami. — Avgust vitez žl. Lužan, sin c. k. fin. komisarja, 5 l., za davico. — Ivana Šteska, supruga c. k. davk. nadzornika, 34 l., — in France Obliš, hišni posest., 45 l., za pljučno sušico.

26. febr. Jernej Mally, bivši usnjar, 69 l., za mrtvoudom. — Marija Jakše, postrežnica, 50 l., za kozami. — Matevž Bokal, vpok. fin. nadz., 82 l., za slabostjo.

Eksekutivne dražbe.

6. marca. 3. Jož. Rožič-ovo (820 gl.) v Črnomlju. — 2. And. Zrinšek ovo (1755 gl.) v Postojni. — 3. Jan. Čupek-ovo iz Kandije (340 gl.) v Novomestu. — 2. Jak. Butala-vo (111 gl.) v Črnomlju. — 1. Jan. Leben-ovo iz Polhovoga gradea (1015 gl.) na Vrhniki. — 1. Jan. Ban-ovo iz Sp. Suhadola (475 gl.) v Novomestu. — 1. Mat. Kolar-ovo iz Planine (1400 gl.), — 3. Mat. Škof-ovo iz Dolenje vasi (2200 gl.), — 3. Jan. Kogovšek-ovo iz Rovt (3435 gl.) vse v Planini.

7. marca. 2. Franc Žagăr-jevo iz Sabočev (2270 gl.) na Vrhniki. — 2. Bošt. Previl-ovo iz Dobrave (3625 gl.), — 2. Mart. Piš-ovo iz Podmolnika (545 gl.) obe v Ljubljani. — 2. Kat. Habjan-ovo iz Češnjice (600 gl.) v Loki. — 2. Miha Petercel-ovo (1710 gl.) v Litiji. — 3. Juri Ponikvar-jevo iz Blok v Ložu. — 2. Lud. Reyer-jeva vinograda (502 gl.) v Litiji.

Telegrafične denarne cene

27. februarja.

Papirna renta 69.70. — Srebrna renta 74.50. — 1860letno državno posojilo 104.25. — Bankine akcije 970 — Kreditne akcije 242.—. — London: 111.75. — Srebro 105.70. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.93.

Denarstvene cene.

26. februarja.

Državni fond.		Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta		69.70	69.80
5% renta v srebru		74.—	74.10
Srečke (lozi) 1854. l.		98.—	98.50
" " 1860. l. cel.		104.—	104.50
" " 1860. l. pol.		109.25	109.75
Premijski listi 1864. l.		141.50	142.—
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%		93.—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%		85.—	89.—
Ogerske po 5%		75.50	76.25
Hrvaške in slavonske po 5%		75.50	77.—
Sedmogradske po 5%		74.—	74.50
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		970	973
Unionske banke		139.50	104.—
Kreditne akcije		243	243.50
Nižoavstr. eskomptne družbe		855.—	865.—
Anglo-avstr. banke		153.75	154.55
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gl. a. v.		170.25	170.75
Tržaške " 100 " k. d.		—	117.—
" " 50 " " "		—	53.—
Budenske " 40 gl. a. v.		23.50	24.—
Salmove " 40 " " "		34.—	35.—
Palfi-jeve " 40 " " "		—	22.—
Clary-jeve " 40 " " "		31.50	32.—
St. Genois " 40 " " "		22.50	21.50
Windischgrätz-ove " 20 " " "		20.50	21.50
Waldstein-ove " 40 " " "		21.—	23.—
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.30	5.31
Napoleons'or		8.92	8.93
Srebro		105.35	105.35

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	M e r n i k							
	Pševitice	Rž	Ječmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Prosa	Soršice
v Ljubljani	3.60	2.40	2.15	1.20	—	2.40	2.45	2.70
v Kranji	4.00	2.90	—	1.25	2.25	2.25	2.50	—
v Loki	3.80	—	—	1.10	—	2.10	2.50	—
v Novomestu	3.90	2.60	2.00	1.05	2.40	2.15	2.10	2.85
v Sodražici	3.80	—	2.00	1.20	2.30	—	2.20	—
v Mariboru	3.75	2.70	—	1.20	2.60	2.05	—	—
v Ptujju	3.50	2.50	2.17	1.25	2.55	2.05	2.40	—
v Celju	3.80	2.75	2.20	1.30	2.20	2.20	2.20	—
v Celoven	3.70	2.90	2.60	1.15	2.16	—	—	—
v Trstu	3.40	2.25	—	2.05	—	—	—	—
v Zagrebu	—	—	—	—	—	—	—	—
v Sisku	—	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	3.55	2.60	1.95	1.18	2.50	2.05	2.00	—
na Dunaju	4.00	3.20	2.30	1.30	2.50	—	—	—
v Peštu	3.90	2.80	2.00	1.07	2.30	—	—	—

Tržna cena:

Reči	funt	M e r n i k						
		v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Loki	v Mariboru	v Celju	v Ptujju
Masla	funt	0.54	0.45	0.52	0.50	—	—	—
Špeha	"	0.42	0.36	0.36	0.34	0.36	0.36	0.37
Krompirja mern.		1.25	0.90	—	1.00	1.20	1.00	1.00
Fižola	"	—	3.30	2.75	—	—	—	—
Leče	"	—	3.00	—	—	—	—	—
Sena	cent	1.25	1.25	1.40	1.00	1.50	1.20	2.20
Semen. detelja	"	25 1/2	—	—	—	—	—	—
Prešiči	cent	25.0	21.0	—	—	—	—	—
Govedine	funt	0.30	0.30	—	—	0.31	0.30	0.32
Teletine	"	0.34	0.30	—	—	0.34	0.34	0.34
Jaje za 10 kr.		6	9	6	—	—	—	—